

JAVASLAT

Szilárdfyné Szalai Margit pomázi iparművész életútja

a Pomázi Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Ozori Magdolna
(személy/intézmény/szervezet/vállalkozás)

Kelt: Pomáz, 2022. december 27.

a javaslattevő aláírása:

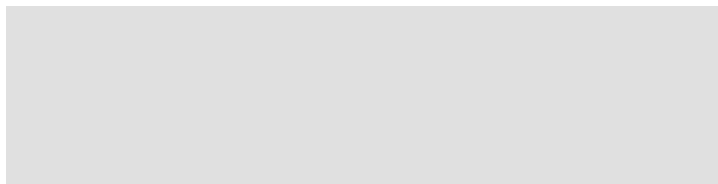
I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve, címe:

Pomáz Barátai Társaság 2013 Pomáz, Luppá Vidor utca 2.

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: *Ozorai Magdolna*

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Szilárdfyne Szalai Margit pomázi iparművész életútja

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: (csak egy jelölhető)

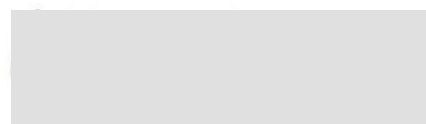
☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	
-

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: *Pomáz*

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- települési
-

a javaslattevő aláírása:

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Szilárdfyne Szalai Margit (1902-1989) - pomázi iparművész életútja

Pomázi családi gyökerei 1876-ig nyúlnak vissza, mikoris anyai nagyapja Osztroluczky Pál a Teleki uradalom gazdatisztjeként került a községbe és itt családot alapított. Unokája, Margit 1902. január 26-án született. Apja Szalai Vilmos, anyja Osztroluczky Ilona.

A boldog békeidős gyermekkor után életét végigkísérték a tragikus történelmi események – két világháború, Trianon, gazdasági válság, 1956 – és a nélkülözés. Bár avatott művészként méltatlanul és igaztalanul mellőzték kora hivatalosai, dolgozó élete példa, hogy kell ezeket méltósággal, lelki tartással elviselni. Panaszkodni senki nem hallotta.

Művészi tehetségét apai őseitől örökölte. Apja a felvidéki Selmecebánya szülötte, aki már a középiskolásan kitűnően rajzolt. Apai nagyapja Szalai (Szládek) Sámuel aranyműves nevét a hazai és szlovákiai ötvösművészet története jegyzi. Selmecebánya bányavárosként vasművességéről is nevezetes volt. A kislány Margitnak tehát volt honnan örökölni megfigyelőképességét, kifinomult művészi érzékét és tehetségét. Már négy éves gyermekként szívesen rajzolt. Általános iskolai tanulmányait Pomázon végezte. Ezt követően a szentendrei polgári iskolába került, ahol Péczely Antal tanítványa volt. 1917-ben felvették az Országos Magyar Iparművészeti Iskolára, ahol grafikai szakon Helbing Ferenc, Haranghy Jenő és Udvary Géza jeles tanárok tanítványa volt. Öt év után szakoklevelet kapott. (Első évben többek közt évfolyamtársa volt Jeges Ernő, kinek egyik munkáját a pomáziak a katolikus templom freskóin megcsodálhatják.) 1922-ben a grafikai oklevél megszerzése után még egy évre visszament mesternövendéknek.

Eközben Magyarország történelmének igen nehéz napjait élte – I. világháború, Tanácsköztársaság, a trianoni döntés, mely családjukat is szétszakította.

Első munkahelye a kispesti porcelángyár volt, ahol Ligeti Miklós az Anonymus szobor művésze vezette a műhelyt. 1929-ben már saját égetett porcelánjai szerepeltek az Országos iparművészeti és háziipari kiállításon. Elismerő kritikát, dicsérő sajtóviszhangot váltottak ki teljesen egyéni művei, melyekből már akkor maga az Iparművészeti Múzeum vásárolt.

1929-es világválság idején Helbing Ferenc jóvoltából intézeti grafikusként dolgozott egy gyógypedagógiai intézetben, aminek műhelyében kerámiát festett, szőnyegeket tervezett.

Az 1930-as évek a családalapítás, az otthon alkotás évei voltak. A maga teremtette mesevilág színesebbé vált gyermekeinek készült alkotásokkal, akvarellekkal. Házassága rövid életű volt. A háború és az azt követő gazdasági helyzet a nyomor szélére taszított sokakat, így őket is. Se anyag, se munka nem volt. Kézműves karácsonyi díszek és apró fajtékok biztosítottak nagyon szerény jövedelmet a családnak.

a javaslattevő aláírása:

1948-ban a Szentendrén rendezett 48-as centenáriumi kiállítás volt, amely az újjáépítés lendületében még utoljára felsorakoztatta a járás alkotóit, beleértve az őstermelőket is, s a látványos fölvonultatás után következett be a négy évtizedes elhallgattatás.

1952-től 1963-ig a Ruházati bolt dekorációs részlege és alkalmi - többek közt egyházi - megbízások biztosították szerény megélhetését a családnak.

Munkásságáról ő maga így vallott:

„nyugdíjasként sok akvarellt festettem Selmecbányáról Közben megváltozott a stílusom. Ifjúként részletes ornamentális kifejezőmódom felváltotta változatos színekben megjelenő könnyed és érettebb kompozíció igénye. Egy kicsit a meséből a valósághoz fordultam, ám úgy, hogy abban kifejeződjék a természet, az élet egysége. Kiállításokhoz nem jutottam... Mindennapos gondjaim megakadályozták ebben. Aprócseprő iparművészeti munkákkal is foglalkoztam. Néhány évig ecsettel plakátokat írtam.”

Fia, dr Szilárdfy Zoltán művészettörténész így ír édesanyja munkásságáról az 1998-as munkásságát bemutató kiállításon:

„A kiállítás képeit és tárgyait úgy válogattam össze, hogy [...] azokból ablak nyiljék arra a színes álmvilágra, amely nyolc évtizeden át édesanyám természetszeretét tükrözte. Lelkületét a gyermekek, a növények és állatvilág, ezek közül is a madarak iránti rajongó szeretet, továbbá az emberek s az általuk alkotott műemlékek megbecsülése jellemezte. [...] Dokumentatív jelentőségűek a régi Pomáznak mára már elpusztult, illetve megváltoztatott épületei, tájai a látképeken... [...] A képek fontos csoportja a meseillusztrációk sora. Ide tartoznak a Júlia szép leány székely népballada fametszete csakúgy, mint az Isten rabjait illusztráló tollrajzok. Ezekből kiemelem az 1920. karácsonyára pomázi nagyszüleinek készített Trianon allegóriát. Kitűnőek [...] csendéletei, valamint karaktert eltaláló portréi.

Itt jegyzem meg, hogy sohasem másolt. Egész élete során elve volt a természet után vagy fejből, fantáziából alkotás, mivel csak azt tekintette eredetinek és hitelesnek. Az art deco művészi irányzatában az officina-műhelyszemlélet dominált.”

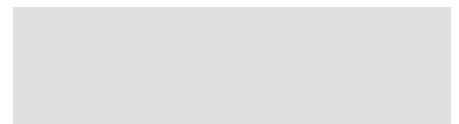
Szilárdfyné Szalai Margit 87 évesen fejezte be munkás életét. Emlékét sok pomázi szívében őrzi. Végső nyughelye a pomázi temető családi sírkertjében található.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források stb.)

Szilárdfyné Szalay Margit Pomáz szülötte. Itt élte le az életét. Avatott művészként méltatlanul és igaztalanul mellőzték kora hivatalosai, dolgos élete példa, hogy kell ezeket méltósággal, lelki tartással elviselni. Munkából 1998-ban a helyi Művelődési Házban kiállítást rendeztek, mely bemutatta sokoldalú tehetségét.

Források:

a javaslattevő aláírása:

- *Szilárdfy Zoltán – Juhász István: Egy pomázi iparművész képes feljegyzései (Pomáz, 2001)*
- *Szilárdfy Zoltán: Családtörténeti FÉNYképeskönyv (Bp 2011.)*
- *Iskolai értesítők, Budapest - Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola Budapest 1917*
- https://www.kispest.hu/news/a_granitgyar_tortenete/1415/96/ (2022.december 15)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe (ha van):

Kelt: Pomáz, 2022. december 27.

a javaslattevő aláírása:

III. KÖTELEZŐ MELLÉKLETEK

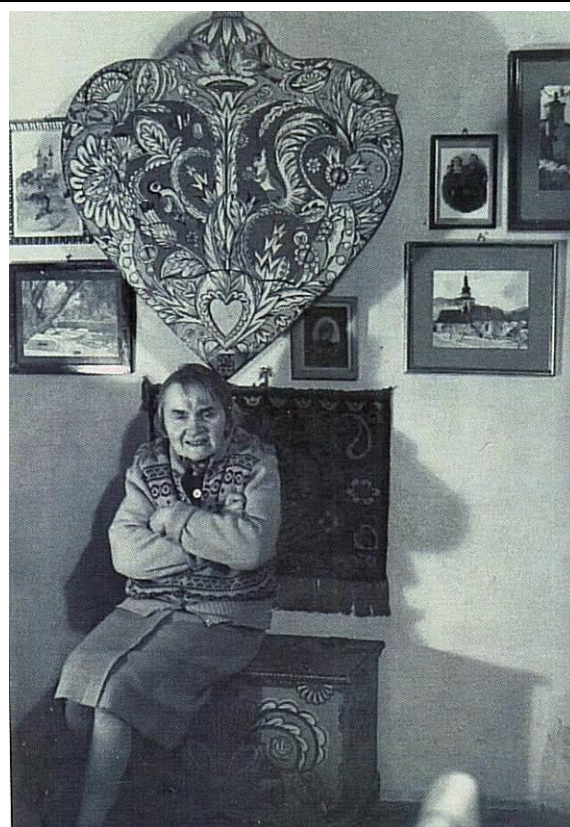
1. sz. melléklet: Fényképek

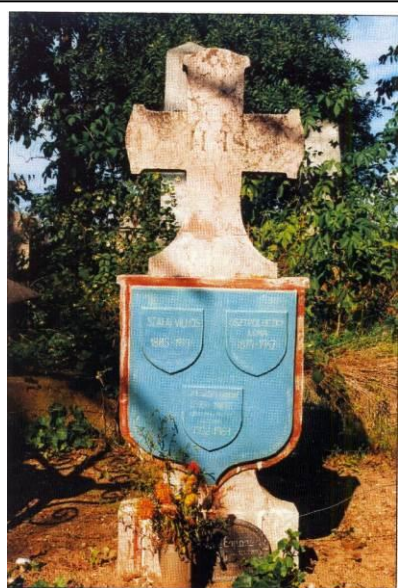
Szilárdfyne Szalai Margit 1970 (fotó: Babos)

Szalai Margit szülőháza a Dózsa György utca -Rózsa utca sarkán.

Megpihenve az otthon csendjében (otó: Babos)

Végső nyughely a pomázi temető családi sírkertjében

a javaslattevő aláírása:

*Hunor és Magyar csodaszarvassal váza 1928
(Magyar Nemzeti Múzeum)*

*Stilizált életfa-családfa
a Wattay és Koronka család nemesi címerével,
magyar perzsaszőnyeg, 1938-40*

Klisszai romok háttérben a kő-heggyel 1934

Wattay – Teleki kastély 1921

a javaslattévő aláírása:

*A keresztre feszített, valamint a feltámadt Krisztus ábrázolás
(pomázi katolikus templom)*

*Képes oszlop „Szűzmária a gyermek Jézussal
– a kép eredetije csempére festett – és a Szilárdfy ház falfülkéjében volt.
(Másolata falemezre Bolyki István grafikus művész munkája.
A képes oszlop a Margitligeti út elején található)*

*A szülői ház kovácsoltvas
kapujának rajza*

2. sz. melléklet: - A Htv. 1. § (1) bekezdés i) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és szakmai/szakértői ajánló levél*

Szilárdfyné Szalay Margit Pomázon élt és alkotott. Iparművészi tevékenysége több területen is megnyilvánult. Munkái megtalálhatók mind a Nemzeti Múzeumban, mind az Iparművészeti Múzeumban.

a javaslattevő aláírása:

Fényképek listája:

Név	Típus	Méret	Módosítás dátuma
 Festett_kereszt_SzMargit.jpg	JPG fájl	25 KB	2018.10.14. 21:51
 Festett_kereszt_SzMargit_keresztre feszíte...	JPG fájl	15 KB	2018.10.14. 22:56
 Hunor_Magor_váza_Nemzeti_Múzeum.jpg	JPG fájl	1 907 KB	2023.01.02. 16:18
 Kapu_PBT.jpg	JPG fájl	31 KB	2018.01.15. 15:45
 Kepes_oszlop.jpg	JPG fájl	222 KB	2018.01.17. 15:47
 Klissza1934.jpg	JPG fájl	837 KB	2023.01.02. 17:48
 síremlék.jpg	JPG fájl	268 KB	2023.01.02. 17:33
 Szilardfy_Margit_1970.jpg	JPG fájl	267 KB	2023.01.02. 15:52
 Szilardfy_Margit_1970_2.jpg	JPG fájl	202 KB	2023.01.02. 15:23
 SzM_Wattay_kastely1921.jpg	JPG fájl	626 KB	2018.01.31. 16:24
 szönyeg_Wattay_Koronka.jpg	JPG fájl	4 359 KB	2023.01.02. 16:27
 Szüloi_haz_DozaGy_utcaban.jpg	JPG fájl	3 241 KB	2018.01.21. 15:33

A fenti melléleteket csatoltam:
Kelt: Pomáz, 2022. december 27.

a javaslattevő aláírása:

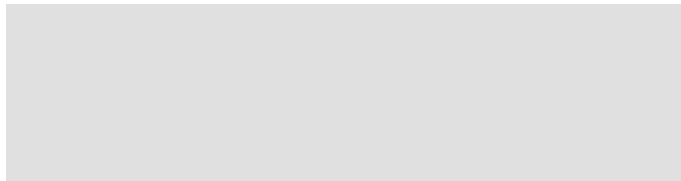
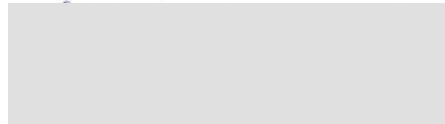

3. sz. melléklet az Pomázi Települési Értéktárba való javaslatételhez:

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT*

Alulírott hozzájárulok, hogy az általam készített és fentebb felsorolt **Szilárdfyné Szalai Margit (1902-1989) - pomázi iparművész életútja** című települési értéktárba való javaslatételhez, illetve a fentebb *csatolt dokumentumokat és fényképeket* a **Pomázi Települési Értéktár Bizottság**, (valamint a Pest Megyei Értéktár vagy ahhoz kapcsolódó intézmény, szervezet) korlátlanul, bármikor térítés- és díjmentesen felhasználhassa, nyilvánossá tegye a helyi értékek adminisztrációja, archiválása, dokumentálása és népszerűsítése céljából.

Kelt: Pomáz, 2022. december 27.

** A hozzájáruló nyilatkozat nem visszavonható!*

a javaslattevő aláírása:

